

חנוכה / י' חברוני

א. הסמל

* לפניכם סמלים של חברות ומפעלים שונים. כתבו ליד כל אחד מהם לאלו חברות או מוסדות הוא משמש כסמל, וכיצד כל ציור מהווה סמל לנושא אליו הוא קשור (פרטו פעילות כל מוסד)

תודעה -

_____

דגל ירושלים -

_____

עזר מציון -

_____

חברת החשמל -

_____

עלה -

_____

הגיחון -

_____

חפשו סמלים נוספים של חברות או מוסדות, והדביקו או ציירו כמפורט בעבודה הקודמת.

_____
_____
_____
_____

עד כאן עסקנו בסמל גרפי - צורה גרפית היוצאת ממשמעותה הפשוטה אל משמעות מיוחדת.

לא רק בציור אפשר לבטא סמל. יש גם -

סמל לשוני - מילה היוצאת ממשמעותה הפשוטה אל משמעות אחרת שיש לה קשר עם המשמעות הפשוטה.

דוגמה לסמל לשוני - "רעידת אדמה פוליטית" - הסבירו: _____

מצאנו סמל גם בספרות:

סמל ספרותי - מילה או ביטוי בסיפור או בשיר היוצא ממשמעותו הפשוטה אל משמעות אחרת שיש לה קשר עם המשמעות הפשוטה

לדוגמה: ביצירות ספרותיות הקשורות לסתיו - מוצאים התיחסות ל"שלכת" כאל סמל - מלבד תאור הטבע המצוי בשלכת, השלכת מהווה גם חלק מאוירת הקדרות, הנבילה, חוסר הפריחה וכדומה.

* אילן עתיק בעל שורשים עמוקים יכול להוות סמל לדבר נצחי ועמוק, כמו בשיר "מול זית עתיק בגליל" / ה' תראל. בשיר רואה המשוררת את העץ ומתייחסת אליו כסמל לעמ"י הדבק בתורת הנצח שחרף כל העומדים לכלותו - שורד.
* בספר "פקעת" / ח. רוזנברג – יש משמעות עמוקה לפקעת. תחילתה בפקעת צמר מסתבכת, בהמשכו – סמל לתהיה, למבוכה ואפילו להסתבכות ולצרות, ובסופו – סמל לפקעת של צמח (כמו בצל) – החבויה באדמה אך עמוקה, עשירה, נותנת חיים ומזינה.
* לפניכם מושגים, חשבו למה הם יכולים לשמש כסמל:

גשם - _____ ים- _____ מצה - _____

ב. הסמל בשיר "חנוכה" / חברוני

1. לפניכם מושגים.

כתבו על יד כל אחד מהם מהן התכונות הבולטות בו.

חשבו: למה הם יכולים לשמש כסמלים?

מקדש - _____
נר - _____
בית חשמונאי - _____
פך שמן - _____
אלילי יון - _____
אור - _____

עיינו במאגר המילים הבא, ונסו לשייך גם את המילים המופיעות בו למושגים הנ"ל:

קדושה, טהרה, אחדות, השראת שכינה, מושא לציפיה, חותם, מועט המכיל את המרובה, נס, השרדות, מלוכה, גבורה, הבל, עבודה זרה, שמחה, תורה, חיצוניות, שלוה, גאולה, צדקות, בטחון בה', חום, אור, נתינה, חגים ושבתות, זכרון.

2. לפניכם חלקי שיר מיומנו של בעל – תשובה, השלימו מילים **כרצונכם** בחללים הריקים ותנו כותרת עפ"י תוכן השיר

_____

כמוכם בקשתי אף אני להסחף

אל תוך _____

כמוכם בקשתי אף אני _____

כמוכם בקשתי אף אני להזדהות עם _____

להרגיש את האור

היהודי

שלי.

אלוקי,

אני, שעל ראשי תפילין ובתוכי _____

אני המבקש להחזיר את _____

אל לבי הסרבן.

אני, הזקוק ל _____ עכשו וכאן

התראני, אלוקי, היכן

חבוי ה _____ ?

3. ושוב קראו את השיר, הפעם על כל חלקיו. ועתה - השלימו מילים בחללים הריקים בהסתמך על הסמלים שבעבודה הקודמת ועל פי המשמעות הסמלית המופיעה לצד כל חלל קראו את השיר השלם, עמדו על תוכנו, תנו כותרת לשיר!

המשמעות

ח"י התורה
קדושה ("ושכנתי בתוכם")
גבורת הנפש, בטחון, נחישות

_____ כמוכם בקשתי אף אני להסחף אל תוך _____
כמוכם בקשתי אף אני להדליק לי _____ משלי
כמוכם בקשתי אף אני להזדהות עם _____
להרגיש את האני היהודי שלי

בחלונכם דלק האור,
רחובותיכם הוצפו אור,
עיניכם מלאו אור
אור נגע באור
אור נכנס באור,
ואני?

ריקנות, הבל, חיצוניות, ע"ז
הקדושה והכפרה
אור, נתינה, חום

_____ אני שעל ראשי תפילין ובתוכי _____
אני המבקש להחזיר את _____
אל לבי הסרבן,
אני הזקוק לעוצמת _____
עכשו וכאן,
התראני, אלוקי, היכן חבוי _____?

מעט האור הדוחה הרבה מהחושך, הניצוץ היהודי

4. קראו שוב את השיר, כתבו:

למי פונה המשורר במילים "כמוכם", בחלונכם" וכדומה? _____
מה דעתו של המשורר עליהם? _____
לאיזה אור כוונתו בבית השני? _____
כיצד מתיחס המשורר לעצמו? _____
בלב המשורר – ניגוד: מחד גיסא רוצה _____ ומבחינה חיצונית _____
אך מאידך גיסא הוא מרגיש שעדיין _____

5. דונו בכתה בנושאים הבאים:

* האם אפשר לשייך ניגוד זה גם לשומרי תומ"צ שאינם מוגדרים כ"בעלי תשובה"? האם הוא מתאים גם אלינו? מהו המסר בשיר כלפינו?

* מדוע משתמש המשורר בסמלים ולא במילים ברורות, כפי המופיע במשמעות הסמל?